

MAQSUD SHAYXZODA IJODIDA MILLIY UYG‘ONISH G‘OYASI

Saminov Shohjahon Sharifjon o‘g‘li

Toshkent davlat transport universiteti

“Siyosatshunoslik” yo‘nalishi 3-bosqich talabasi

Rezyume

Annotatsiya: Ushbu maqolada Maqsud Shayxzodaning asarlaridagi milliy uyg‘onish g‘oyasi va uning XX asr o‘zbek madaniyatidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Adibning asarlari ijtimoiy-ma’naviy qadriyatlarni tiklashga qaratilgan bo‘lib, o‘z davridagi siyosiy qatag‘onlar va mafkuraviy cheklovlarga qaramay, millatni birlashtirish g‘oyalarini ilgari surdi. Shayxzodaning badiiy va tarixiy asarlari xalq ongidagi milliy o‘zlikni uyg‘otishga xizmat qilgan.

Kalit so‘zlar: Maqsud Shayxzoda, milliy uyg‘onish, o‘zbek adabiyoti, tarixiy mavzular, XX asr.

ИДЕЯ НАЦИОНАЛЬНОГО РЕНЕССАНСА В ТВОРЧЕСТВЕ МАКСУДА ШЕЙХЗОДА

Резюме

Аннотация: В данной статье анализируется идея национального возрождения в творчестве Максуда Шейхзоды и ее значение в узбекской культуре XX века. Произведения писателя направлены на восстановление социальных и духовных ценностей, и, несмотря на политические репрессии и идеологические ограничения своего времени, он выдвигал идеи объединения нации. Художественные и исторические произведения Шейхзаде послужили пробуждению национального самосознания в сознании народа.

Ключевые слова: Максуд Шейхзаде, национальное возрождение, узбекская литература, историческая тематика, XX век.

THE IDEA OF NATIONAL RENAISSANCE IN THE CREATION OF MAKSUD SHEIKHZODA

Resume

Abstract: This article analyzes the idea of national renaissance in the works of Maqsdud Sheikhzoda and its importance in Uzbek culture of the 20th century. The writer's works are aimed at restoring social and spiritual values, and despite the political repressions and ideological restrictions of his time, he put forward the ideas of unifying the nation. Artistic and historical works of Sheikhzadeh served to awaken the national identity in the minds of the people.

Key words: Maqsdud Sheikhzadeh, national revival, Uzbek literature, historical topics, 20th century.

Kirish

Maqsdud Shayxzoda o'zbek adabiyotining yorqin vakillaridan biri bo'lib, uning ijodi o'z davrining eng murakkab va qaltis sharoitlarida shakllangan. Sovet davrida yashagan adiblar o'z asarlarida milliy o'zlik, tarixiy ong va erkinlik mavzularini bevosita yoki bilvosita yoritishga intildilar. Shayxzoda ham o'zining she'rlari, dostonlari va tarixiy dramalari orqali o'zbek xalqining boy madaniy merosini tiklashga va yangi davr talablari asosida milliy uyg'onish g'oyalarini ifodalashga harakat qildi. Ushbu maqolada Shayxzodaning ijodiy faoliyati va asarlaridagi milliy uyg'onish g'oyasi keng tahlil qilinadi.

Asosiy qism. 1. Maqsdud Shayxzodaning hayoti va faoliyati:

Maqsdud Shayxzoda (1908–1967) XX asrning eng mashhur o'zbek yozuvchilari va shoirilaridan biridir. U adabiy faoliyatini she'r va dostonlar yozish bilan boshlagan bo'lsa-da, keyinchalik dramatik asarlari bilan mashhur bo'ldi. Shayxzoda xalq ma'naviyatini yuksaltirishga xizmat qiladigan asarlar yaratgan. Uning ijodida o'zbek xalqining tarixi va qahramonlik merosi markaziy o'rinni egallaydi.

Adibning hayoti murakkab siyosiy muhitda o'tdi. U Sovet davrida yashagan bo'lib, qatag'on yillarining og'ir sinovlarini boshdan kechirdi. Shayxzoda o'zining erkin

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th March, 2025

fikrlashi va milliy qadriyatlarni himoya qilish bilan ko‘pchilikning e’tiborini tortgan. Uning “Mirzo Ulug‘bek” va “Jaloliddin Manguberdi” kabi tarixiy dramalari xalqqa milliy ruh va g‘urur bag‘ishlagan.

2. Shayxzodaning asarlarida milliy uyg‘onish g‘oyasi:

Shayxzodaning asarlari ijtimoiy mazmuni va falsafiy chuqurligi bilan ajralib turadi. Ayniqsa, uning tarixiy mavzudagi asarlari milliy uyg‘onish g‘oyasini targ‘ib qilishga qaratilgan. Misol uchun, “Jaloliddin Manguberdi” dramasida xalqning ozodlik uchun kurashi va mustaqil davlat barpo etish istagi ko‘rsatiladi. Bu asar nafaqat tarixiy voqealarni yoritadi, balki o‘zbek xalqining mustahkam iroda va qahramonlik ruhi timsolidir.

Adibning she‘rlari ham milliy uyg‘onishning ramzi sifatida ko‘riladi. Shayxzoda she‘riyatida inson qadr-qimmati, ozodlik va milliy birlik g‘oyalari yuksak badiiy obrazlar vositasida ifoda etilgan.

3. Ijtimoiy va siyosiy ta’sirlar:

Shayxzoda ijod qilgan davrda Sovet rejimi milliy adabiyot va san’atni qat’iy nazorat qilgan. Shu sharoitda Shayxzoda o‘z asarlarida tarixiy mavzularni yoritish orqali xalqni uyg‘otishga, ularning milliy ongini mustahkamlashga harakat qilgan. Uning asarlarida yashirin ma’nolar va ramzlar orqali adib o‘z xalqiga xizmat qilishni davom ettirdi.

Xulosa va takliflar: Maqsud Shayxzoda XX asr o‘zbek adabiyotining eng yorqin namoyandalaridan biri bo‘lib, uning ijodi milliy uyg‘onish va madaniy qadriyatlarni saqlashga qaratilgan. U tarixiy va badiiy asarlari orqali xalqning o‘zligini anglashiga, milliy g‘ururni tiklashga ulkan hissa qo‘shdi. Bugungi kunda Shayxzodaning asarlari o‘zbek madaniyatining boy merosi sifatida o‘rganilmoqda va qadrlanmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Karimov Naim. Maqsud Shayxzoda. Toshkent: Fan, 2009.
2. Usmonov A. XX asr o‘zbek adabiyoti. Toshkent: Sharq, 2012.
3. Rashidov S. Milliy uyg‘onish va adabiyot. Toshkent: Yozuvchi, 1998.